

SOTHØNA

ØSTENSJØVANNETS
VENNER

Nr. 17 - desember 1998 - årgang 9

Bladet sendes gratis til alle ØVVs hovedmedlemmer.
Løssalg kr. 30,-

Sothøna redaksjonen

I redaksjonen:

Finn A. Gulbrandsen, Arne Nettum
m. fl.

Annonseansvarlig: Jan Christensen

Omslagsfoto: Jørn Areklett Omre: Østensjøområdet
i et nøtteskall.

Forsidelogo: Anne Durban

Tegninger: Ivar Håkenstad

Lay-out: Typer og Form, Lill Johnsen

Brev til redaksjonen og annonsebestilling sendes:
SOTHØNA, Postboks 77 Oppsal, 0619 Oslo

Foreningens styre

Leder: Finn A. Gulbrandsen, tlf.: 22 27 28 10

Sekretær: Mari Holtan, tlf. 22 27 28 23

Kasserer: Tor Jacobsen, tlf.: 22 95 20 20

Styremedlemmer: Kari Lønstad, Ragnhild Magnussen,
Johan Mollatt, Petter Nilsen

Varamedlemmer: Laila Amundsen, Amund Kveim,
Paul Shimmings, Odd Frode Ulbrandt.

Kontaktpersoner arbeidsgrupper:

Slåtteng-gruppa: Johan Mollatt, tlf. 22 27 39 93

Standgruppa: Odd Frode Ulbrandt

Overvåkningsgruppa: Finn og Werner

Post til styret:

Østensjøvannets Venner
Postboks 77 Oppsal, 0619 Oslo

Postgironr.: 0801.273.1826

Bankgironr.: 6062.05.12861

Stiftelsen Østensjøvannets Kulturfond:

Representert ved Oslo Byes Vel, Verdens Naturfond,
Fortidsminneforeningen, Akershus 4H og ØVV.

Leder Herman Berger, Bølerskogen 59, 0691 Oslo

Postgironr.: 0824.076.7776

Bankgironr.: 6062.05.13035

Medlemspriser 1998:

Hovedmedlem: kr. 75,-

Husstandsmedlem: kr. 10,-

Foreninger, o.l.: kr. 300,- (minimum)

Firmaer o.l.: kr. 600,- (minimum)

Betales til foreningens post- eller bankgiro

Fuglevakta:

Telefonvakt/Døgnvakt

Ved Faunakriminalitet, syke og skadede fugler

Norsk Ornitologisk Forening, mobil tlf.: 94 72 95 00

ØVVs fuglevakt: Werner Alvestad tlf. 22 27 91 55

Forurensning:

Vannverkets Telefonvakt/Døgnvakt

Ved uregelmessigheter, oljeutslipp etc. tlf.: 22 65 89 60

Sothøna er trykket på Svanemerket papir.

Vi takker våre annonsører for støtte til
utgivelse av dette bladet.

Bøler bydel har laget miljøplan

Bøler bydel har laget en plan for bydelsutvikling og miljø. Denne planen kan stå som et mønster for bydeler som ikke har kommet så langt i dette arbeidet. Produktet er bydelens plattform til Lokal Agenda 21- oppfordringen fra FNsmiljøkonferanse i Rio 1992 til lokale myndigheter om å mobilisere egne innbyggere gjennom lokale handlingsplaner for en bærekraftig utvikling. Vi merker oss spesielt utsagnet om at «planleggings- og oppfølgingsprosessene er viktigere enn selve planen». Dette vitner om erfaring og klokskap.

Vi gratulerer Bøler bydel med miljøplanen.

Et positivt jubileumsår

1998 kommer til å stå som et merkeår i foreningens historie. Endelig har det blitt fart på vernearbeidet igjen. Plan- og bygnings-etaten har som mål å bli ferdig med planen innen årskiftet. Byantikvaren har fått fart på fredningsarbeidet av Østensjø. Både på Abildsø og Østensjø gårder er restaureringsarbeidet av hovedbygningene i full sving. Oslo vann- og avløp har unnagjort flere forundersøkelser i «Prosjekt renere Østensjøvann». Arbeidet med ny terskel ved Bogerudmyra er avsluttet på tegnebrettet. Det blir forhåpentligvis bevilget nok penger til å rehabilitere demningen fullstendig neste sommer. Vi arbeider også med et par andre prosjekter som ser ut til å gå i riktig retning. Dette vil vi komme tilbake til.

Selv om vi feirer ti år som forening (femten år siden det hele startet), er vi ikke naive. Fortsatt mottar vi «velmenende» forslag om tiltak innenfor området vi ønsker vernet.

Jon Martin Trollaldalen og Asgeir Føyen kontrollerer rehabiliteringsarbeidet på Abildsø gård.

Dette må vi leve med, men vi ber om forståelse for at vi ikke kan tolerere flere inngrep innenfor verneforslaget som ble kunngjort i forrige nummer av «Sothøna».

Årsaken er en erkjennelse om at flere inngrep innenfor den nevnte avgrensingen, vil redusere det biologiske mangfoldet Østensjøområdet har blitt så kjent for.

Til slutt en stor takk til bidragsyterne til Sothøna.

Forside – foto: Jørn Areklett Omre, fugler, planter og kulturminner ved Østensjøvannet. Jørns forsidefoto forrige nummer var fra fossen: Bølerbekken.

Finn

Meldinger fra ØVV

ØVV har pr. 1. des. 1998 mottatt følgende priser:

- Miljøvernprisen i Norge 1991 gitt av Conservation Foundation* i England.
- Kulturvernprisen i Norge 1991 gitt av Conservation Foundation* i England.
- Deltakelse i den europeiske miljøvernpris-finalen i Wien 1991 arrangert av Conservation Foundation.
- Lokal pris fra Bryn Lions i 1992.
- Venstres miljøvernpris i 1992 (delt med Frognerparkens Venner).
- «Nordiska förbundet för kulturlandskap»s hedersgave 1992.
- Finsefondets stipend** 1995. Tildelt NOF avd. Oslo og Akershus og ØVV)
- De Grønnes Pris for «Solidaritet med Naturen» 1997.

* Teknisk arrangør var Ford Motor, Norge.

** Norges desidert største naturvernpris på 100 000 kr. tildelt for rehabilitering av våtmark med tanke på vadefugl. Området ved nordenden av Østensjøvannet er et resultat av denne prisen.

«Sothøna»

Å arbeide med medlemsbladet vårt er svært lærerikt og givende. Dessuten er det gøy. Har du lyst til å være med kan du ringe Kari:

tlf. 22 29 87 67

Vi minner om

Medlemsmøtet den 3. februar
samt årsmøtet den 11. mars på

Skullerudstua.

HAR du flyttet – eller SKAL du flytte?

Vi oppfordrer våre medlemmer til å sende oss melding om flytting slik at medlemsfor-sendelsene kommer riktig og raskest mulig frem til dere. Sothøna vil ikke bli ettersendt hvis ikke melding om adresseendring er gitt.

Kan noen hjelpe Jan Christensen med å samle sponsorstøtte?

Henvendelse Tor Jacobsen, tlf. 22 95 20 20.

Følgende artikler fås kjøpt fra foreningen:

Erik Damsgaard, Luftfoto av Østensjøvannet

	Ord. pris	Tilbud
Medlemmer	kr. 150,-	kr. 75,-
Ikke-medlemmer	kr. 200,-	kr. 100,-

Jørn Areklett Omre, Høstflukt – Østensjøvannet

Bildet har vunnet 1. pris i fotokonkurranse. Takket være gunstig pris fra trykkeriet har vi følgende tilbud:

	Ord. pris	Tilbud
Medlemmer	kr. 100,-	kr. 50,-
Ikke-medlemmer	kr. 150,-	kr. 75,-

Postkort

Tilbud: 5 ulike postkort

Almanakk

Sothøna

Klistremerker

Hefte om Østensjøvannet

Medlemsnål

Nye T-skjorter: Medlemmer

Ikke-medlemmer

Luftfoto, høstflukt og postkort selges i Langerud blomsterbutikk, samt på Oppsal og Bøler bibliotek.

kr. 5,-

kr. 20,-

kr. 30,-

kr. 30,-

kr. 10,-

kr. 15,-

kr. 25,-

kr. 100,-

kr. 120,-

Send postgiro med bestilling og mottakers navn og adresse, og vi leverer på døren innen en måned.

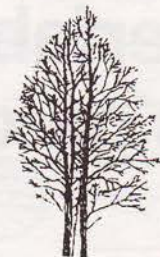
Foreningens postgiro kontonummer er 0801.273.1826.

Hengebjørk

Lavlandsbjørk

Or

Hassel

Vintereik

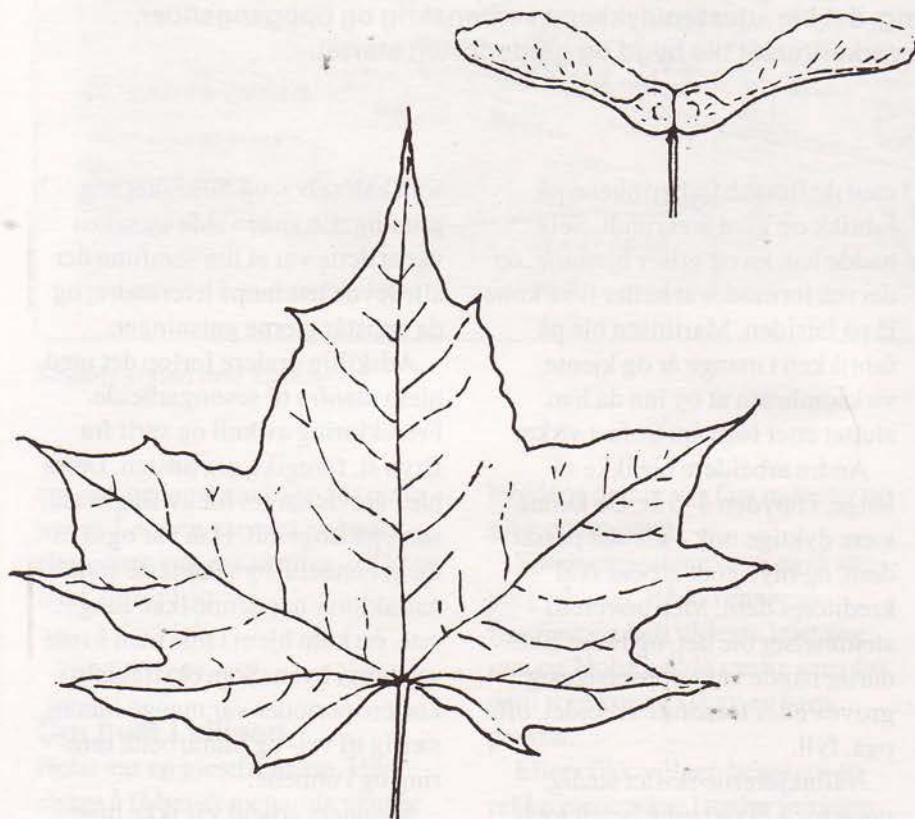
Sommereik

Rogn

Vi ser på forskjellige trær

Lønn

Lønn er slekt av lønnfamilien, trær eller busker med håndnervete blad; 200 arter utbredt på den nordlige halvkule og en art på den sydlige.

I Norge er bare en viltvoksende art, spisslønn, nokså vanlig på Østlandet, men mangler på Vestlandet. Den kan bli 25 m høy og over 4 m i omkrets. Veden er tett og hard og er et verdifullt virke, som blir brukt til finere snekkerarbeid og redskaper. Som prydrær plantes platanlønn, som har hengende blomsterklaser; naverlønn, sølvlønn, tatarlønn og asklønn. Lønn er en meget gammel planteslekt i jordens historie. I tertiærtiden dannet lønnetrær store skoger som det nå finnes avleiringer av på Svalbard og Grønland.

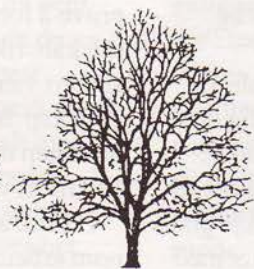
Av Grete Zahl

Spisslønn

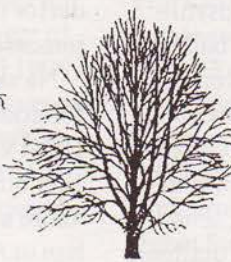
Osp

Lind

Ask

Bøk

Alm

Den norske Eterfabrikk og Fagerås gård

AV INGUN JAHREN

Vi har hørt at ingeniør Frans Holst fra Nordre Undal prestegård giftet seg med Fredrikke Ingegerd Normann og bosatte seg i Kristiania. Holst syslet med tanken på å fremstille eter. På jakt etter egnete steder, falt valget hans på åsen ved Østensjøvannet. Her var det kort vei til vann, akseptabel avstand til naboeiendommene og rimelig nærhet til jernbanestasjon (Bryn) og offentlig vei. I samarbeid med apoteker Haslund fra Nyegaard & Co. ble aksjekapitalen på 27 000 kr skaffet, og det første spadestikket på Eterfabrikken ble tatt 8. mai 1900. Det var et forferdelig slit å få reist fabrikk med bygninger, og Holst arbeidet i perioder nærmest døgnet rundt. Fabrikasjonen gikk sin gang, det ble «nestenulykker», verdenskrig og oppgangstider, villaen og fyrverkerihuset ble bygd og gårdsdriften startet.

Arbeidskraften bak

Til den omfattende virksomheten er det klart at det trengtes mye og god hjelp. Fabrikkens hadde tre fast ansatte, fyrbøter, apparatfører og naftakjørere. Innenfor arbeidstiden skulle de også ta seg av reparasjoner, utbedring av vei o.l. Herunder hørte også telefonlinjen med stadige brudd som skulle oppspores og repareres.

I driftsperiode, gjennomsnittlig 4 mnd. i vinterhalvåret, var alt arbeid konsentrert om fabrikkens. Arbeidstiden var fra 08.00 til 17.15, jul- og nyttårsaften fra 02.00–12.00. Ellers i året tok noen av arbeiderne jobber hos Holst, som hadde nok av prosjekter på gang.

Hva lønnen opprinnelig var, vites ikke, men i 1915 var den steget til den «uhørte» sum av kr 25 pr uke pluss fritt hus, lys og brensel.

Etter Holsts egne utsagn å dømme var det vanskelig å få arbeidere av den helt tilfredsstillende sorten. De rekrutteres både fra bygda og fra arbeidskontoret. En markert unntagelse var Martinsen, aldri nevnt annerledes, fra Oppsal. Han var med helt fra starten som fyrbøter og altnuligmann, senere apparatfører. Han er nevnt utallige ganger i dagbøkene i forbindelse

med de fleste håndteringene på fabrikk og gård året rundt. Selv hadde han ku og griser hjemme, og det må formodes at heller ikke kona lå på latsiden. Martinsen ble på fabrikk i mange år og kjente virksomheten ut og inn da han sluttet etter førti års trofast virke.

Andre arbeidere ble ikke så lenge, i høyden 4–5 år. De kunne være dyktige nok – når det passet dem, og mye godt arbeid skal krediteres dem. Men uoverensstemmelser ble det, og Holst likte dårlig når de var «oppsetsige og grove» eller forsømte arbeidet, ofte pga. fyll.

Naftakjørerne skiftet stadig, noen for å få en bedre betalt jobb, andre ble oppsagt pga. skamkjøring av hestene, fyll eller dårlig arbeidsmoral. «Når nogen kommer på naftavognen, blir han doven, likegyldig og hoven», lyder oppsummeringen etter års erfaring. Naftakjøringen var et enkelt arbeid, derfor ikke altfor godt betalt og innsatsen ble vel deretter.

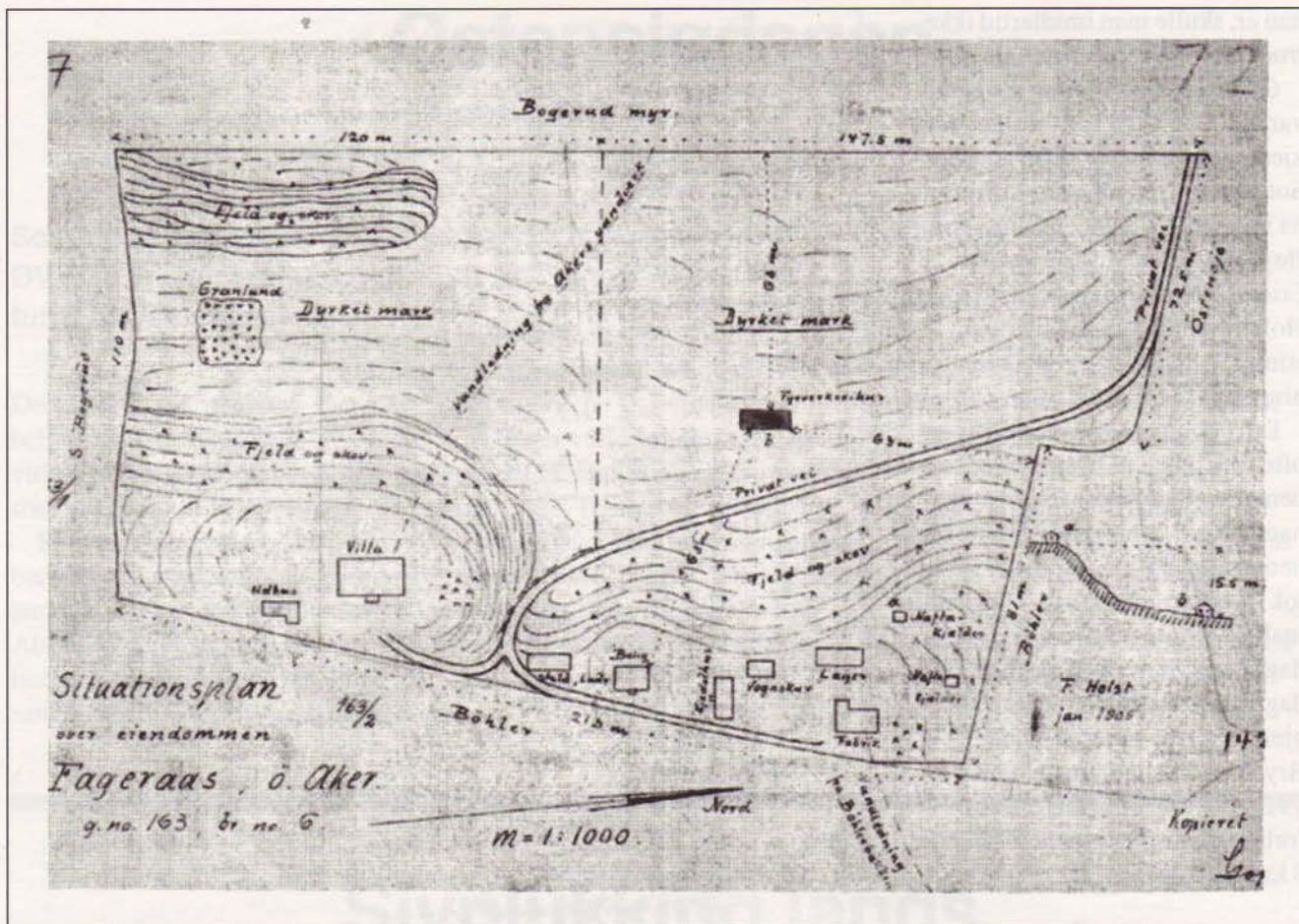
Nå skal en ikke ta alle uttalelser for god fisk. Det er godt mulig at Holst var en streng arbeidsher, især om han stilte like store krav til andre som til seg selv. Kanskje gikk han ut fra at andre var besjelet med samme entusiasme for foretagendet

som han selv – og forregnet seg grundig. En annen side av saken var at dette var et lite samfunn der alle levde tett innpå hverandre, og da oppstår gjerne gnisninger.

Adskillig greiere forløp det med hjelp utenfra til sesongarbeide. Fremkjøring av kull og sprit fra Bryn st. foregikk om høsten. Dette ble i årevis sørget for av Ragnvald, sønn på Bogerud. Han var også til hjelp i onnene og vikarierte som naftakjørere når denne ikke fungerte, og kom hjem i tide uten å rote seg bort i byen. Som ekstrahjelp i kortere perioder var mange innom, særlig til vei- og murarbeid, tømring og i onnene.

Kvinnens arbeid var ikke mye påskjønn i de dager. De nevnes helst når en trengte ekstra hjelp til melking, hovedrent, søm og bakst. Hva kvinnene ellers fikk utrettet gjennom tusen gjøremål i løpet av en dag uten strøm, varmtvannskraner og nærbutikk kan en bare prøve å forestille seg. «Stort selskap, rikelig beværtning» har sikkert vært en glede for gjester og vertskap. Men piken – og saktens husfruen også – har nok vært mer enn fornøyd da det hele var over.

Pikene ble stort sett tilsatt gjennom arbeidskontoret. De ble bare noen år om gangen, det var altfor

Situasjonsplan over eiendomen.

ensomt og langt fra byen for unge jenter. Lønneren var verken bedre eller verre enn det vanlige, 20 kr pr. mnd. og alt fritt.

Om livet i villaen

Holst var en gjestfri mann. Han elsket å få besøk av gamle venner og familie langveis fra. De slo seg gjerne til for lengre tid, og plass var det jo nok av. Barn hadde ingen av dem, så lille Frida var mye omgitt av voksne.

Venner fra Kristiania var stadig på besøk, tross den lange veien, og de ble alltid «riktig godt og pent trakteret». Om kvelden ble de skyssset til Bryn st. med hest.

Selskapeligheten ble også pleiet med bygdens folk, spesielt med familiene på Bøler og Nordre Abildsø. Der var forøvrig stor dansemoro en årlig begivenhet.

Kvinneforeningen (misjonen) for

bygdens damer var fast mønster og gikk på omgang.

Sommergjestene satte også sitt preg på livet. Både venner av familien og helt ukjente leiet seg inn, og Holst hadde særlig sans for dem som kunne slå av en liten passiar.

Ellers fikk villaen besøk av en rekke mennesker i andre sammenhenger, særlig i forbindelse med Holsts mange tillitsverv i kommunen. Han var medlem av skolestyret og tilsynsutvalget for Abildsø skole. Folk kom for å snakke om pedeller, elever, eksamener og ellers en rekke av skolens anliggender. Riktig travle tider var det i forbindelse med nybygget til skolen som stod ferdig i juni 1909.

Som tilsynsmann for fattigvesenet i bygda fikk han ofte besøk av en ubemidlet som fikk hjelp til det nødtørftigste. Selv gikk han jevnlig runden til bygdas pleiebarn.

Mange var innom for å låne

telefon, redskap, hest eller trille, eller rett og slett for å slå av en prat og bli til aftens. Fabrikkenes kontrollører kom og gikk, mange leide rom i villaen. Flere stamgjester avla visitter av følgende karakter: «NN kom hit i eftermiddag og drakk et par saftige toddyer. Han var i friskt humør da han gikk.» Det fantes dem som kritiserte Holst for denne form for gjestfrihet. Selv så han ikke noe galt i det, han tok gjerne en oppstiver i godt selskap, men hadde lite til overs for fyllespetakkel.

De brysomme besøkene manglet heller ikke, de kom ofte i forbindelse med spetakkel som en kjørekar hadde stelt til i fylla. Holst ble pålagt å ordne opp. Politibetjent Furu kom ofte til gårds for å kreve oppfostringsbidrag fra en av arbeiderne. Denne førte et noe ureglementert liv til vederstyggelighet for noen, forbauselse for andre: «Tandløs og skrukkete som

han er, skulle man imidlertid ikke trod han var sådan en adonis.»

Ganske annerledes og morsomt var et besøk av Snipp-Møller, den kjente originalen fra Oppsal. (Se Sothøna nr. 13) En gang kunne han ha malersaker med, en annen gang fløyten, og han musiserte med Frida eller fruene ved pianoet. Fru Holst var ellers en dyktig pianistinne og spilte ofte ved tilstelninger.

Det er bemerkelsesverdig hvor ofte folk reiste til byen. Damene benyttet gjerne naftaskysen til handleturer og visitter, eller de ble hentet med «Thor» og trille. Holst tok like gjerne bena fatt. Han hadde utallige ærender i byen, i perioder daglig, en gang sågar tre turer på en dag. Spaserturen hjem kunne like gjerne gå fra Etterstad som fra Bryn. Da Ekebergbanen kom i 1917, ble Kastellet nærmeste forbindelse og en stor lettelse, bare 3 km unna.

Den altfor store villaen

12 år gammel begynte Frida på Aker kommunale middelskole i byen. Det ble en drøy skolevei, og i lengden ble det for tungvint å bo på Fagerås. I 1914 flyttet hun og moren til byen og bodde fast der om vinteren. Sommerstid flyttet de tilbake til villaen.

Nå begynte en trist tid for Holst i det store huset. Det ble plutselig tomt og stille, og ingen husholderiske formådde å skape liv og hygge rundt ham. Han strøk til byen så ofte han kunne. Selskapeligheten skrumpet inn, og mange av vervene hadde han sagt fra seg. Det kom ikke lenger så mange til gårds. Han flyttet selv ovenpå og leiet ut første etasje til en lærerfamilie på Abildsø, uten at det ble triveligere av den grunn.

Men snart begynte sorgene for alvor. I 1916 døde fru Holst. Tragedien var verst for Frida, hun fikk en hjertesvikt hun aldri ble bra av. Holst måtte ta seg av Frida og bo mer permanent i byen, stellet på Fagerås ble så som så.

119.

fått en lummelig fin, måned. Tånderne er end
læst endene gode, alle fortånderne hele og hvide
Skjæg bruker jeg ikke andet end knibets tørle og
en lillebitte pip under haken. Jeg er nu borte
man ioger om min fidele manddoms krop, livs.
solen har nået sit hødepunkt og for hvert
år jeg nu kommer til at live sanker solen ny
nærmere og nærmere ned mot horisonten.
Det er jo så med menneskene og med alt som lever og ånder.
Man fødes, vokser, blomstrer - vinner og dør. Et øie
efter døden må være en uendelig ubekjent ting for jeg føler
og føler omvendt det just ikke er således som vi har
vor religion lærer det. Dog tiden iler; det er godt at
nærke på det engang imellem og tænke på enden som
bedst eller slet ubekjent til komme. At tænke vore
dage det lærer vi os, o Herre, så vi kan betragte
os selv i vore hjerteske -

Atter slukkes dagen ud,
og dens løp blir kun et minde.
Hjælp mig Herre du min Gud
dog i mørket lys at finde.
Lys for øie, lys for fot
lys til sjælens helsetat.

F. Holst

Dagbokblad fra 24. juli 1909 – Holsts 42-årsdag. Som ved mange merkedager noterer han også her noen tanker om livet – og ikke minst det hinsidige. Han beholdt troen på sine foreldres Gud, men stilte mange spørsmål ved kirkens lære. Likevel var han en trofast kirkegjenger og hadde hver søndag en stille stund med skriflesning og ettertanke.

Med jevne mellomrom hadde Holst tenkt å selge hele stedet, men det hadde vært umulig uten store tap. Villaen var den store anstøtsstenen, for dyr og stor for en småbruker og for langt fra folkeskikken

for et bymenneske. Nå var den for alvor blitt den altfor store villaen.

I påvente av bedre tider utsatte han saken og prøvde å ivareta eiendommen så godt han kunne i sommertiden.

Artikkelforfatteren er datterdatter av Holst og har i mange år vært lærer ved Nordstrand og Lambertseter skoler. Artikkelen er fra Søndre Aker Historielags årbok fra 1987. Gjengitt etter tillatelse av artikkelforfatteren og styret i historielaget. Årboka er å få kjøpt ved henvendelse til Søndre Aker Historielag, Pb. 55 Lambertseter, 1101 Oslo.

Østensjødagen

AV JOHAN MOLLATT

Søndag 23 august feiret ØVV 10 års jubileum på tunet til Østensjø gård.

Det ble tatt værforbehold, men det behøvdes ikke. Dagen ble en virkelig fin sommerdag, en slik som vi hadde ventet på lenge.

Populært var gratis kjøring for barn med hest og vogn. Østensjø janitsjar spilte så det dundret, Abildsø bygdekor sang så det ljomet, Linn Andrea Fugleseth sang inderlig vakkert, Knut Bjerke

trakterte trekkspeilet suverent, dansegruppa Symra hoppet og spratt, og en sprek leketante og lekeonkel tok seg av de minste.

Det var demonstrasjoner og lynlotteri.

30 liter vaffelrøre ble stekt av eksperter, men køen ble bare lengre og lengre. Til slutt ble det prestert det kunststykket å produsere enda en vaffel selv om det ikke var mere røre igjen, denne til en tålmodig kunde som hadde stått i kø en halv time.

Med et slikt vellykket arrangement i minne håper jeg på en ny Østensjødag neste år.

Takk til ØVV for alt arbeid dere gjør for å bevare det flotte vannet vårt.

Takk til familien Solbakken for lånet av gårdstunet. Det var en fin ramme rundt arrangementet.

Bilder fra den fine dagen finner du på bladets bakside.

Sivplukking langs Østensjøvannet forbudt

Det er nok fristende, men ikke tillatt å plukke siv langs bredden av Østensjøvannet..

Sist vi la turen om Østensjøvannet, la vi merke til at isen hadde lagt seg langs med strendene langs Østensjøveien. Sivet vokst tett og villig i store kratt, med noen lange «sigarer» stikkende opp av «villniset». Hvem ønsker seg ikke et par, eller kanskje flere slike pyntesigarer i blomstervasen på kaminen hjemme, men la det for all del være.

Det er nemlig på det mest bestemte forbudt å plukke siv eller annet pyntegress her.

Ikke blir det særlig pent heller, om sivet blir ramponert. La oss tenke litt på alle dem som går tur langs vannet, og som liker å se de pene breddene langs vannet, ja enten det er på østsiden, vestsiden eller langs de to endene i nord og sør.

Og så en viktig advarsel til slutt: Selv om isen ser relativt sikker ut inne ved land, skal en ikke mange centimetrene ut fra yeikanten før isen ikke bærer, selv ikke et lite barn. La oss unngå ulykker her. Selv om det kan være fristende

å leke ved bredden, så pass på ungene når man legger turen ned til vannet.

Vennlig hilsen
Østensjøvannets Venner

Kulturlandskapet – arven fra våre forfedre

AV FINN A. GULBRANDSEN

Arealene rundt Østensjøvannet er rester av et eldgammelt kulturlandskap. Det utgjør en av de siste restene etter det gamle jordbrukslandskapet i Aker. Området bærer også preg av at det begynner å bli lenge siden det var beitemark og slått i området. Gjengroingen har noen steder skutt fart. Problemet med dette er at vi kan miste artsrike biotoper rundt vannet. Vi ønsker å bevare og helst bringe tilbake slike områder.

Kulturlandskapet formes i et samspill mellom naturens krefter og menneskenes aktivitet.

Menneskene rydder og dyrker. Dersom dyrking opphører, vil gjengroing ta til.

Naturlandskap, kulturlandskap og bylandskap er tre hovedtyper vi kan dele landskapet inn i.

Rester og spor etter bosetting, husdyrhold og jordbruksdrift, finner vi i kulturlandskapet med historiske røtter. Før fast bosetting tok til, ble skogen brent for rydding av beiter og oppdyrking av små åkerlapper. Når jorda ikke ga mer avkastning, måtte nye områder ryddes, og de gamle ble overlatt til gjengroing.

Fra historisk tid ble det vanlig med fast bosetting. Små enger og åkrer fikk næring fra naturgjødsel som kom fra husdyra. Slik har det også vært rundt Østensjøvannet som p.g.a.gjødsling og husdyrhold på de eldgamle gårdene, over århundrer har blitt et næringsrikt vann.

Åpne beiteskoger ble skapt av hardt beitende husdyr.

Med bedret ernæring og helse skjedde det en rask befolkningsøkning på slutten av 1700-tallet.

Jordbrukslandskapet ble utsatt for hard drift med høsting av svært mye vegetasjon til fôr, brensel og trevirke.

På 1800- og 1900-tallet førte jordskifte, nye jordbruksredskaper og arbeidsmetoder til store landskapsforandringer. Igjen skjedde det oppdyrking av gamle åkrer og enger.

Slåtteenger som ikke kastet nok av seg, ble til beitehager.

Vekselbruk mellom åker og kulturreng ble vanlig. Man regner med at rundt 1950 hadde vi i Norge et husdyrdominert jordbruk preget av allsidig drift som også nådde et høydepunkt av variasjon og økologisk mangfold.

Slåttengene

I tradisjonelt drevne slåttenger kan en finne opptil 50 karplanter pr. kvadratmeter. Her kan vi også finne mange sopparter som er avhengig av plantene på slåttengene. Lars Ove Hansens og Morten Falcks insektsundersøkelse ved «vårt» vann har også vist at det er en mengde insekter knyttet til engene. Ved å holde vedlike/ videreutvikle slåttengene rundt vannet kan vi være med på å opprettholde det biologiske mangfoldet knyttet til det gamle kulturlandskapet ved Østensjøvannet. I den forbindelse må vi nevne at det for første gang på flere årtier i sommer var hesjer på Abildsø gård. Aktive Svein Valdem stod i år for slåttene av tørrbakkene ved gården. Dette ble finansiert av ØVV.

Barnehage på besøk ved Østensjøvannet. Foto: Jon Markussen

Plan for bydelsutvikling og miljø for Bøler bydel

Av FINN A. GULBRANDSEN

Bøler bydel er en av de første bydeler i Oslo som har greidd å lage en miljøplan. Det overordnede målet for miljøplanen er at bydelen skal utvikles i samsvar med prinsippene for en bærekraftig utvikling. Planen utgjør en ramme og et grunnlag for tiltak som vil ha med det fysiske miljøet å gjøre. Videre heter det at miljøplanen skal baseres på partnersamarbeid der målet er å få lokale organisasjoner, privatpersoner, lokalt næringsliv og øvrige offentlige og private aktører som likeverdige partnere i planleggings- og oppfølgingsprosessene er viktigere enn selve planen.

Grunnpilarene er bevaring av Østensjøvannet inkludert arealene rundt og Østmarka. Forøvrig inneholder planen kapitler om «kulturminnevern» (inkludert oversikt over kulturminner i bydelen), «det bygde miljø» med avsnitt om fremtidige utbyggingsbehov, fortetting, byggeskikk, sosiale og kulturelle areaner, fremtidig boligstruktur osv. Øvrige kapitler er «trafikk og

transport», «forurensning – avfallshåndtering», «endring i forbruksmønstre» og «gjennomføring og samarbeidspartnere». Planen inneholder også Miljøetatens «grønne plakat» for bydelen.

Interesserte kan få planen ved

henvendelse til bydelsadministrasjonen. Leder av bydelsutviklings- og miljøkomiteén, Per Nygaard har stått i spissen for å lage planen som kan stå som et eksempel for andre bydeler.

Norsk Naturbokhandel AS

Butikken for den fugle- eller naturinteresserte

Vi fører kun kvalitetsartikler som vi selv kan gå god for, og hjelper deg til å finne kikkerten eller fugleboka som passer for deg. Vi har også et stort utvalg av andre produkter for natur- og fugleinteresserte:

- ★ Naturbøker — mer enn 1000 titler fra hele verden
- ★ Fuglekasser og frøautomater
- ★ T-skjorter og krus m/ fuglemotiver
- ★ Fuglesang (CD'er og kassetter)
- ★ Kikkerter og teleskoper

Vi leverer teleskoper og kikkerter av god kvalitet innenfor alle prisklasser. Fører alle ledende merker på markedet som Leica, Swarovski, Kowa og Optolyth.

Vil du lære å kjenne de ulike fugleartene på sangen? Vi fører alle de gode CD'ene og kassettene med sangen til norske fugler!

Norsk Naturbokhandel AS

4563 Borhaug. Tlf 38 39 35 75 — faks 38 39 72 52

Epost: naturbok@online.no — Nettbutikk: www.norsk-naturbokhandel.no

Vi leverer pr. postordre over hele landet. Bestill gjerne gjennom våre nettsider eller ordretelefon.

Bydelslederne uttaler seg om distriktet sitt

AV ARNE NETTUM

Østensjøvannet ligger som en perle innrammet av bydelene Østensjø, Bøler og Manglerud, der vi finner bydelslederne Inger Haagaas, Arnfinn Aabø og Boris Hansen.

Vi stilte dem tre like spørsmål, og fikk så vidt vi kunne forstå, tre identiske svar.

Spørsmålene var som følger:

1. Hva mener du om distriktets utvikling?
2. Støtter du og bydelen bevaringen av Østensjøvannet?
3. Hvilken betydning har nabobydelene Lambertseter, Søndre Nordstrand og Hellerud for din egen bydels utvikling?

Det første spørsmålet ble av alle tre bydelsledere automatisk delt i to. For det første var det spørsmål om utbyggingen, fortettingen av områdene i vedkommende bydel.

Her kom også innskrenkninger av grøntarealer og såkalte lunger sterkt inn i bildet.

Veiutbygging og trafikkstøy, for ikke å snakke om støvplager var en naturlig del av dette spørsmålet. Var veiene i distriktet godt nok skjermet mot bebyggelsen?

Den andre parten av spørsmålet var rettet direkte på befolkningen, da i særlig grad økningen av folketallet, befolkningen helsetilstand og mulighet for å bevare befolkningen i bydelen opp i godt moden alder.

Alle tre mente at deres distrikt var så godt som fullt utbygget. Det var bare noen få eiendommer som kunne deles for å få oppført flere hus. For øvrig måtte ikke områdene fortettes vesentlig mer, for ikke å beslaglegge de små friluftsområdene, eller lungene som ennå fantes ubebygde.

Hva befolkningstettheten angår, var alle skjønt enige i at denne var optimalt besatt.

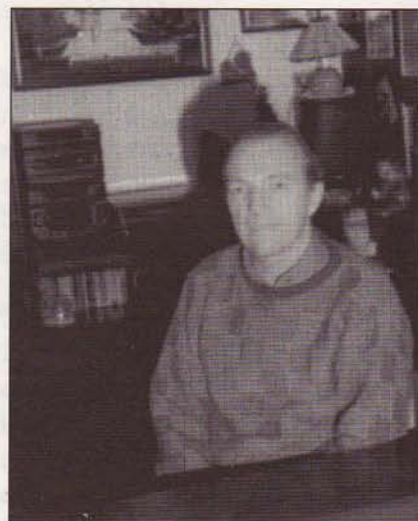
Av de tre bydelene er det vel

Østensjø som har den gjennomsnittlige eldste bebyggelsen med spredt befolkning, i og med at hoveddelen av bebyggelsen er fra før 1940, og fortsatt er bebodd av de opprinnelige husbyggerne, som flyttet inn i sine småhus på tomter på ca. 1000 kvadratmeter. I mange hus er det jo allerede annen eller tredje generasjon som bor. Huseierne er, eller skal vi kanskje heller si var «godt over den kriminelle lavalder», men blir etterhvert yngre, i og med et naturlig generasjonsskifte fra bestefar og far til sønn eller datter osv. som huseiere. Tross dette stiger gjennomsnittsalderen raskt.

Bydel Bøler har vel den yngste befolkningsgruppen av nevnte tre bydeler. Behovet for syke og aldershem i denne bydelen var da heller ikke så stort. Her var det imidlertid støy og støvplager fra store gjennomfartsårer som plaget beboerne. Vi fikk inntrykk av at Østensjøveien var en av de verste med stor og støyende trafikk, der det var til dels meget høy hastighet på kjøretøyene. Hellerudveien, fra krysset Østmarkveien, forbi Bøler T-banestasjon og videre sørover gjennom Bogerud, som også er den

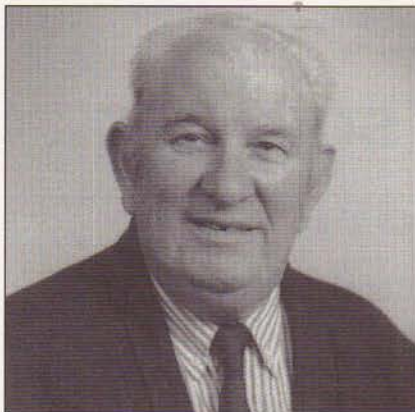
Inger Haagaas

Arnfinn Aabø

del av Bøler Bydel, der veien bytter navn til General Ruges vei, lå ikke langt etter.

Tredjemann på listen var Boris Hansen fra Manglerud Bydel. Han poengterte at bydelen nok var en del plaget av veistøy, særlig fra Europaveien gjennom Ryenkrysset, men prioriterte utbyggingen av syke – og eldrehjemsplasser. Bydelen arbeidet intenst for å opprettholde og utvide antall plasser på Lille Langerud Sykehjem som for

Boris Hansen

tiden er opp i over 90 plasser. Hva veiutbyggingen angikk var han naturligvis, som de andre to, bekymret for tverrforbindelsen fra Mosseveien til Oslo Sentrum, den

meget omtalte Sørkorridoren, der det er planer om seks felts motorveier gjennom boligområdet. Som de to andre, sto veitunnel høyt på listen over mulige løsninger for å lette trafikken gjennom Gamlebyen. De foreliggende planer om å gjøre Bryn-området til et hovedknutepunkt mellom sør og nord måtte, i følge bydelslederne, motarbeides på det kraftigste.

Spørsmål nummer 2, og bydelslederne støttet arbeidet med å bevare Østensjøvannet ble besvart med et enstemmig JA! Kommentar unødvendig, mener vi. Og takk for det, som en av våre kjente skuespillere i sin, jeg mener vår tid, uttrykte det.

Hvilken betydning bydelenes nabobydeler Hellerud, Søndre Nordstrand og Lambertseter hadde for liv og levnet i henholdsvis Østensjø, Bøler og Manglerud, var så forskjellig. Ingen av de tre nevnte bydeler hadde særlig kontakt med sine naboer, på det plan vi antydte.

Det man kunne konstatere var at naboforholdet var godt, uten komplikasjoner av noen art. Alle tre bydelsledere var som nevnt engasjert i forbindelsen mellom E6, E18 og Drammensveien., slik vi var vitne til ved flere bydelsmøter og lokale sammenkomster.

Vann, den livsviktige væsken

AV FINN A. GULBRANDSEN

I anledning av at Vannakademiet vil slå seg ned på Abildsø gård, starter vi en artikkelserie om vann, den livsviktige flytende væsken. Vannet har helt avgjørende betydning for alle skapninger på kloden. I Norge har vi stor tilgang på vann. Slik er det ikke overalt på kloden. Vi skal i en artikkelserie belyse vannets ulike kretsløp og en del problemer forbundet med forurensning av vann generelt.

Tenk deg at du en knallvarm sommerdag, sitter i robåten din på et stort fiskevann. På myrene omkring og på vannoverflaten ser det ut som lufta dirrer. Det er vannet som fordamper. Slik er det også utover verdenshavene på denne dagen. Dette er en av de dagene vi nordboere drømmer om, men hvordan går det videre med vanddampen? Enorme mengder vann fordamper og fuktig luft stiger til himmels. All dampen kondenseres og lager skyer. På grunn av den varme luften ved skyenes ytre deler, kan den knytte til seg mer vann. Når skyene ikke lenger greier å holde på vanddråpene, blir det nedbør. Hvordan nedbøren er når den når jorda, er avhengig av

temperaturen på de siste luftlagene. Det kan være regn, hagl eller snø.

I utgangspunktet er dette en gigantisk renseprosess, faktisk det største renseanlegg som finnes. Da verdenshavene legger beslag på det meste av jordens overflate, faller det meste av nedbøren ned her.

Bare ti prosent når landområdene. Det øverste jordsmonnet blir vætet. Vann trekkes opp av plantene og benyttes til fotosyntesen før det igjen fordamper. Noe havner i grunnvannet. Det øvrige vannet renner ut i elver og bekker før det fortsetter sin ferd mot havet eller fordamper.

Man regner med at gigantiske 1,3 milliarder kubikk-kilometer finnes i havene, mens fattige 4,2 millioner

kubikk-kilometer kan utnyttes av menneskene. Vi finner vannet i innsjøer, bekker, elver og grunnvann.

Fremstående forskere mener vi som prinsipp må beholde ferskvannet lengst mulig på land. I enkelte av jordas strøk kan bygging av store vannverk faktisk få fart på tilbakestrømningen til havet. Mange steder på kloden har grunnvannet kommet til et for lavt nivå. Dette kan medføre for lite drikkevann og økning av stepper og ørkener.

Forts. neste nr.

Kilde: Fredrik Vester, Vann = Liv, Eikstein forlag

Ønsker du en AKVARELL av gården som har gitt bostedet ditt navn?

Østensjøvannets Venner kan nå tilby akvarell av Bogerud gård, Bøler gård, Haugerud gård, Oppsal gård, Ryen gård og Tveten gård. De egner seg meget godt til gave. Samtlige akvareller er laget av Bølerkunstneren Ivar Håkenstad. Akvarellene kan du kjøpe på Bøler bibliotek, Oppsal bibliotek eller bestille direkte av Østensjøvannets Venner.

Pris: kr. 200 uten ramme, kr. 390 med paspartout og gedigen ramme, begrenset antall

BØLER GÅRD – g. nr. 164, gammelnorsk form *Bæli*, flertallsform av bæli dvs. *bosted*. Gården ble ryddet i eldre jernalder. Iflg. Røde Bok (Biskop Eysteins jordebok fra 1390-årene) eide Oslo Bispestol gården. Bispestolen solgte Bøler i 1454 til Franciskanerklosteret. I 1550 ga Kronen Bøler gård til Oslo Hospital. I 1827 ble gården solgt til private. Utbyggingen av drabantbyen Bøler startet i 1954 på gårdens grunn.

BOGERUD GÅRD – g. nr. 163, i gammelnorsk form *Baugarud* som antakelig betyr *den krokete (buktede) rydningen*. Gården ble ryddet i tidlig middelalder. Iflg. Røde Bok eide Laurentiuskirken. På 1600-tallet eide Oslo Hospital gården. Rundt 1840 ble gården solgt til private. I dag er bygningene i kommunalt eie. Utbyggingen av drabantbyen Bogerud startet på gårdens grunn i 1958 etter at T-banen ble forlenget til Bøler.

HAUGERUD GÅRD – g. nr. 141, gammelnorsk form *Haugarud*. Gården ble ryddet i middelalderen. Iflg. Røde Bok eide Velo præbende Haugerud. Ca. 1670 ble gården makeskiftet med Kronen til vise-skattminister Holger Vind. I 1672 kjøpte Christianias borgermester Frederik Bremer gården. Den fortsatte å være i privat eie frem til

kommunen kjøpte i 1947. Den første bebyggelsen i området startet som en følge av utparseleringen tidlig i dette århundrede. Blokkbebyggelsen er fra siste halvdel av 1960-tallet.

OPPSAL GÅRD – g. nr. 146, i gammelnorsk form *Uppsalir* dvs. *gården som ligger høyt*. Gården ble ryddet i eldre jernalder, men nevnes skriftlig i middelalderen. Iflg. Røde Bok tilhørte gården Oslo Bispestol. I 1550-årene Oslo Stiftsgods. Etter hvert overtok Kronen gården, men fra 1663 har private eid gården. Etatsråd Bernt Anker eide gården fra 1778–80. Gårdsanlegget er fortsatt i privat eie. Utparselering og salg av tomter fra Søndre Oppsal gård straks etter århundreskiftet. Drabantutbyggingen startet i 1952 på gårdens grunn, og den første innflytting skjedde i 1954.

RYEN GÅRD – g. nr. 149, i gammelnorsk form *Rygin* og betyr muligens *sletta der man dyrket rug*. Høydedragene bak gården, Ryenbergene, omtales i kong Sverres saga (år 1200) og kong Haakon Haakonssons saga (år 1240). Iflg. Røde Bok eide Oslo Bispestol og Sikeland præbende henholdsvis Søndre og Nordre Ryen. På 1600-tallet ble gården krongods. I 1687 ble gården kalt Ryen prestegård etter at slottspresten i ca. 60-år

hadde hatt ansvaret for gården. Rundt 1800 tilhørte den Oslo Hospital. Fra 1848 var gården i privat eie. Gården ble revet etter stor uenighet mellom verneinteressene og Oslo kommune for å gi plass til Ryen aldershjem. Beliggenheten var nord for Harald A. Møllers bilforretning på Ryen. Boligreisningen startet i 50-årene og går i ett med Manglerud.

TVETEN GÅRD – g. nr. 140, i gammelnorsk form *Tveitin*, dannet av Tveit som betyr *utskilt engstykke*. Gården er fra eldre jernalder, men nevnes skriftlig i middelalderen. Gården ble skjenket Hovedøen kloster. I 1610 ble gården krongods. I 1640 eide «Laugestolen» gården. Stattholder Hannibal Sehested sikret seg først halve så hele gården etter makeskifter i perioden 1649–51. Sehested behersket i en periode hele 1/16 av eiendommene i Norge. U. F. Gyldenløve makeskiftet gården på oppdrag fra kongen til ammunisjonsforvalter på Akershus slott, i 1677 mot to gårder – en på STange og en i Ullensaker. Gården har etter den tid vært i privat eie. Våningshus (påbygd i 1850) og drengestue fra 1700-tallet, brenneribygning fra 1800-tallet. Kommunen kjøpte innmarka i 1950. Drabantbyen Tveita ble bygget på Tveten og Hellerud gårds grunn i perioden 1963–67.

Bøler gård

Haugerud gård

Ryen gård

Bogerud gård

Oppsal gård

Tveten gård

Mitt Østensjøvann

TEKST OG FOTO: ARNE NETTUM

Kulda slo til for fullt. Ihvertfall følte det sånn, da vi i helgen første uke i november tok turen til en av veiene langs Østensjøvannet. Hensikten var å treffe noen som kunne fortelle litt om sitt forhold til Østensjøvannet, og hvorfor de sånn på en søndag middag valgte å gå her nede. De utvalgte ble et voksent ektepar som villig lot seg stoppe, stilte opp til fotografering og fortalte at det ikke var rent tilfeldig at de var på disse kanter akkurat nå.

Det var pensjonistekteparet Anne Lise og Ulf Waldrop, bosatt på Høyenhall som så velvilligst lot seg intervjuet. Vi går gjerne rundt vannet, og kan vel si at vi går turen 2–3 ganger i uken, fortalte de ivrige turgjengerne. Har dere bodd lenge på Høyenhall? Ja en stund nå, vi flyttet fra Eterveien/Østensjøveien for det ble litt for mye bråk fra Østensjøveien. Trafikkstøyen la en demper på trivselen der, uttaler Ulf Waldrop. Forholdene oppe på

Høyenhall er langt roligere, legger han til. Hva er det som er så tiltrekkende ved Østensjøvannet og området rundt vannet, er det fuglelivet som trekker?

Vi liker gjerne å titte på fuglene og mate dem. Men vi har ikke noen spesiell ornitologisk bakgrunn eller interesse av enkelte fugler, forteller han. Det er veien rundt vannet, Talbergåsen med sitt småkuperte terreng og så er jo ikke avstandene så lange. Vi går sånn cirka 5 km, på

turene våre. Hadde dere gått fra Høyenhall til Abildsø denne gangen da, spør vi, siden dere kom veien sørfra og hit til parkeringsplassen? Nei da. Denne gangen hadde vi vært inne i marka, Rustad-saga og andre steder der inne. Vanligvis kjører vi hit til parkeringsplassen og går en runde herfra.

Vi takker for praten og ser ekteparet rusle bort i retning bilen sin, som står parkert på plassen like i nærheten.

Vi gratulerer ØVV med 10-års jubileet

*Din merke- og medalje-
leverandør i nærmiljøet*

Harry Fetts vei 2, postboks 130 Bryn, 0611 Oslo
E-post: post@barra.no Internett: <http://www.barra.no>
Tlf.: 22 27 74 00 • Fax: 22 27 12 55

JØLSTAD
BEGRAVELSESBYRÅ

Odd B. Jølstad as

Abildsø

Enebakkveien 287

Døgnvakt: 22 29 38 00

Fra den helt enkle - til den mer påkostede gravferd

Aluminiumklorid 25%
Middel mot sterk svette i armhulen

Vortemiddel 10 ml

Neglelakkfjerner

Scott-Mathiesens

●● hudvann ●●
mot kviser

Fremstilt og pakket av:

A/S DEN NORSKE ETERFABRIKK, Oslo

Norges eldste spesialforretning i øl og vinråstoffer/utstyr

GODE RÅD ER GRATIS!

Kirkevn. 50, Tlf.: 22 60 21 28
Manglerud Senter, Tlf.: 22 26 08 00

✕ **OPPSAL STORKIOSK** ✕
TIPPESENTER

Åpent alle dager: 09-22
Vi har bank-terminal!

ERIK EEG & CO. A.S.

Aut. installasjonsfirma
Manglerud

Veien til velvære

TRIMHUSET

TRESKEVEIEN 31 - MANGLERUD
0681 OSLO - TEL. 22 27 75 70

Aerobic - Helsestudio
Solarium - Boblebad - Badstu

Manglerud Apotek

Mandag-Fredag 09.00-17.00
Lørdag 09.00-14.00

MANGLERUD SENTER - Tlf. 22 76 27 80

**FLISLEGGER
RØRLEGGER**

Fornøyd med ditt gamle bad?
Ikke det? Kontakt oss da vel ...

Vår spesialitet: Full modernisering av
bad og kjøkken. **19 år i bransjen.**

Butikkutstilling og utsalg av:
Baderomsinnredninger, sanitærutstyr,
rørdelar og fliser. Pensjonistrabatt!

Håndverksservice:
Snekker. Flislegger
Elektriker. Rørlegger.

DØGNVAKT
94 20 14 48

Bademiljø-Experten a.s.
Aut. rørleggermester Freddy Botner

Butikk og kontor: Østmarkvn. 4
(v/Oppsal T-banest.) 0687 Oslo
Tlf.: 22 26 26 25 Fax: 22 27 60 06

bademiljø

- DIN RØRLEGGEBUTIKK

Vi gratulerer ØVV med 10-års jubileet

Gullåren as
Manglerud senter Tlf. 22 26 15 46
Lambertseter senter Tlf. 22 28 04 74

KREDITKASSEN
CHRISTIANIA BANK OG KREDITKASSE

Filial Manglerud

Manglerud senter – Tlf. 22 26 40 63

Ryen Trafikksenter

Enebakk-
veien 135,
0680 Oslo
Tlf. 22 19 17 26
Fax: 22 68 14 81

Manglerud Senter, tlf. 22 26 53 96

BERGERSEN

VANN og VARME a.s.
Autorisert rørleggermester

Smedbergveien 5, 1187 Oslo, tlf. 22 29 47 36
fax: 22 28 63 99, org. nr: 946106232

mitsubishi
-din partner i bil

Mitsubishi Motor Forum

ABILDSØ

Enebakkvn. 309 – Tlf. 23 03 20 00 – Fax. 23 03 20 01

**OPPSAL
UR-OPTIKK A/S**

• UR • BRILLER
• KONTAKTLINSER
SYNSPRØVE UTFØRES

Oppsal senter – Tlf. 22 26 50 94

**LAMBERTSETER
FOTO**

Tlf. 22 28 05 03
LAMBERTSETER SENTER

**Nye Bogerud
Fisk/Vilt AS**

Stallerudvn. 111C
0693 Oslo
Tlf. 22 74 71 10

Støtt opp om
din nærbutikk

H.P. Kjarvik

Oppsal Senter

ELEKTRIKER

Autorisert EI-entreprenør

tjenesten as

Lambertseter senter – Tlf. 22 74 58 58 – Mob. tlf. 90 12 90 30

BØLER APOTEK

Mandag–Fredag 09.00–17.00
Lørdag 09.00–13.00

Bøler Senter, Bølerlia 2–4, 0691 Oslo – Tlf. 22 26 44 95

OPPSAL APOTEK

Mandag–Fredag 09.00–17.00
Lørdag 09.00–13.00

Haakon Tveters vei 94, 0686 Oslo – Tlf. 22 26 11 97

WRIGLEY Scandinavia AS

Selskapsmat

Tlf. 22 67 64 90

Støtt apotekene
i lokalmiljøet

**Lambertseter
Apotek**

Langbølgen 1, 1150 Oslo

OPPSAL
Blomsterforretning
SVEIN CHRISTOFFERSEN

ALT INNEN BINDERI

Haakon Tveters vei 98, 0686 Oslo
Tlf. 22 26 41 94 – Fax. 22 26 42 64

Hans Furu

Løvsetfaret 118, 1188 Oslo
Tlf. 22 29 65 66 • Fax. 22 29 91 67 • Mobil: 94 34 12 18

OBOS

Som medlem har du alle fordelene

STATOIL

Service Østensjø

Låvevn. 70 – Tlf. 22 26 33 35

 T.M. Bergersen A.S.
Keramiske fliser

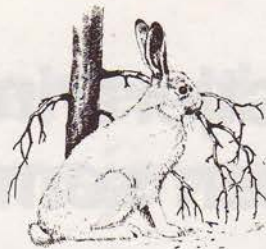
Butikk/utstilling

Åpningstider: Man-Fre: 08-17 • Tor: 08-19 • Lør: 10-14

Enebakkveien 123, Pb. 18 Simensbråten, 1107 Oslo, Tlf. 22 19 29 00

Haren

AV YNGVE KVEBÆK

Haren har som kjent delt leppe. I tidligere tider hadde man en forklaring på alt:

Det var en gang at Mikkell Rev oppdaget en hest som lå i gresset. «Her er det mat å få», tenkte reven og satte tennene i hestebaken. Men hesten hadde bare tatt seg en blund og fór opp som om det var ild i baken. Den satte avgårde med reven hengende etter. Da haren fikk se dette skuespillet, brast den ut i en gapskratt så kraftig at leppa sprakk – og slik har det vært siden ...

En annen forklaring går ut på at haren var så elendig og nedfor fordi ingen var redd den. Selv var den redd for alt og alle – med andre ord en uforbederlig reddhare. Til slutt tuslet den ned til en dam for å drukne seg. Men idet den skulle vasse uti, spratt det vettskremte frosker til alle kanter. Haren ble så forbløffet over sin makt og så lattermild over sine selvmordstanker at den til slutt brølte av latter – så leppa sprakk!

Haren er i nesten all folketro sterkt forbundet med månen. Selv eldre kinesiske skrifter forteller om dette. Det forsikres til og med at haren blir gravid bare av å stirre på månen. Man mente også at det bodde harer der oppe som livnærte seg på den livseliksiren det var så rikelig med der oppe.

Trollharen et velkjent begrep i Norden. Vesenet sto i ledtog med de underjordiske og var plent umulig å få ram på. Fikk man inn et velrettet skudd på den, ble den bare større. Og den vokste og vokste for hvert skudd som traff. Eller det dukket opp enda en hare av den man skjøt på og en tredje ved neste skudd osv. inntil det vrimlet av harer!

Harelabben er jo et lykkesymbol helt opp i våre dager. Opprinnelig ble også andre deler av haren brukt som middel mot onde ånder, sykdommer og annen elendighet. Men det venstre bakbenet var som regel

det mest virkningsfulle. Bortsett fra i kjærlighet. For å oppnå hell på det området, skulle man spise harekjøtt. Både grekere og romere betonte sterkt harekjøttets kraft i så måte. Av det ble man vakker og tiltrekkende og romeren Plinius forteller om kvinnes forkjærlighet for harekjøtt i alle varianter.

Men man må heller ikke glemme at den lille skapningen også hadde noe demonisk over seg. Onde varsler og ulykker sto i kø når haren var i nærheten. Spesielt gravide kvinner måtte ta seg i akt. Gikk det slik til at de plutselig stirret en hare i øynene, kunne barna få såkalt hareskår – dvs. delt overleppe.

Harens forbindelse med hekser er et kapittel for seg i historien. Etter sigende forvandlet hekser seg til harer og slike harer ble særdeles hardt jaktet på. Typisk er beretninger om skadeskutte harer som tok seg inn i hus og da jegerne gikk etter, fikk de se en kvinne med et sår i samme kroppsdel som haren ble truffet.

Haren fikk etter sigende alltid tre kull med unger i året. Det første kullet frøs ihjel, det andre spiste mauren opp mens det tredje klarte seg bra. Det har vel ikke så lite rot i virkeligheten. Haren kan gjerne få hele tre kull og det første kan komme så tidlig som i februar-mars, og det levner lite håp for de små. Det andre kullet skulle imidlertid greie seg bra. Likevel er små hareunger så sterkt belastet med fiender at det blir mye svinn. Haremora har et rykte for å stelle svært så dårlig med avkommet. En gang eller to i døgnet kommer hun innom ungene for å die dem noen få minutter. Så er det ut å fly igjen. Men det er nok snarere en dyd av nødvendighet at mora holder seg unna i stedet for å lede rovdyr fram til ungene. Dessuten er ungene noenlunde velutviklede i tidlig alder og har alle tiders kamuflasje så det er nok best slik.

Tidligere trodde man at det eksisterte bare hannharer. Det har seg slik at hunnen druknet på vei ut av Noas Ark. Dette fikk Gud til å tillate at hannen fikk barn. Senere har det jo blitt fastslått at så ikke er tilfelle. På den annen side er det klare bevis for at hunnen er i stand til å gå gravid med to kull samtidig – det ene kullet eldre enn det andre!

Nok et fenomen blant harer er at de gjør noe så ekkelt som å spise sin egen avføring. Harer lever jo stort sett bare av tungt fordøyelig plantemateriale. Det som kroppen ikke tar til seg første gangen kommer til sin rett andre gangen. Ressurssløsing hører ikke hjemme på harens dagsorden.

En annen tilpasning er at hunnens kropp kan suge opp fosterene hun bærer på, hvis tidene er dårlige og det er liten sjanse for at ungene vil klare seg etter fødselen!

Den norske haren skifter pels to ganger i året. Vinterpelsen er hvit med unntak av litt svart på ørespissene. Om sommeren er den gråbrun, men øretippene er fremdeles svarte. Et mystisk skjær hviler over beretningene om hvite harer som bokser med hverandre i månelyse netter vinterstid. Da er det tid for han og hun å føle hverandre på tennene.

Noen sier også at man kan høre en skummel, hukrende lyd. Skjønt det er nok sangen til den lille perleugla som gjerne er aktiv på samme tidspunkt. Den heter da også harehukra mange steder. Harene kan også løpe etter hverandre i rasende tempo og det sier ikke så lite. En skremt hare kan komme i 60–70 km/t i åpent terreng. De meget lange bakbena gjør den i stand til å ta lange byks og gir sporene etter den et svært karakteristisk mønster – baklabbene først og forlabbene etter. Og farten har den sannelig bruk for, godbit som den er for mange.

Til slutt et godt råd for å bli kvitt magetrøbbel. Alt som behøves er tre harelorter i varm melk som drikkes fort. Helst skal lorten tas ut av tarmen fra en slaktet hare. Etterpå bør du ta noe «attåt», for ellers kan tarmene dine vrenge seg.

Og det tror vi så gjerne ...

Almestjertvingen

– en sjelden sommerfugl

AV MORTEN FALCK

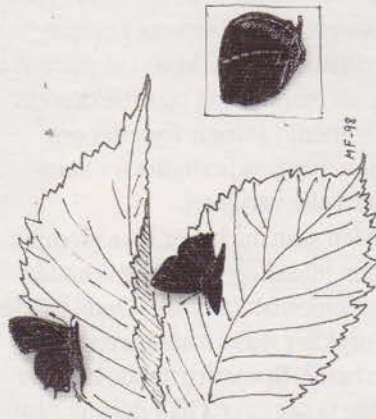
En solfylt søndagsettermiddag i august gikk jeg en tur med insekthåven på områdene rundt Østensjø gård. Selv om vi nå har holdt på i flere år med å samle insekter rundt Østensjøvannet, gjør vi stadig nye, spennende funn. Denne vakre soldagen var sensasjonen en almestjertvinge – selvfølgelig i Almedalen.

Almestjertvingen er en liten dagsommerfugl, en av de sjeldneste i Norge. Den har tre nære slektninger her i landet, tre av de fire artene er så sjeldne at de betegnes som rødliste-arter. Og almestjertvingen er kanskje den sjeldneste av dem.

Den er knyttet til almetrær, som navnet tilsier. Sommerfuglen flyr i juli-august, og er liten og brun. Til å begynne med har særlig hannene tydelige, små haler på bakvingene. Men halene blir fort slitt i stykker, derfor er det beste kjenne-tegnet på denne arten den lyse tegningen på undersiden av bakvingene. Den har form som en stor W (se tegningen). Vingens grunn-farve er lys gråbrun, og den har et bånd med rødlig flekker ytterst.

I Norge er denne lille sommerfuglen bare funnet i området rundt Oslofjorden. Den er ikke vanlig, og det er tydelig at her nord befinner seg ved grensen for hva den kan tåle klimatisk. Sommerfuglen er jevnt brun på oversiden, ved spissen av bakvingene har hannen en liten, orange flekk. Hunnen er mer ensfarget brun. De svermer og parer seg på ettersommeren. Så legger hunnen egg, og de voksne sommerfuglene dør.

Eggene ser ut som en blanding av små sopper og knapper, og legges på de ytterste skuddene av almetrænes greiner. Der venter de i månedsvis, til våren kommer. Men da blir det liv. Larvene klekkes, og de gir seg til å

gnage på de unge skuddene eller frøstandene. De kan gnage seg helt inn i skuddene, og da er de ganske godt kamuflert. Etter å ha spist seg store på frodig almeløv, kryper de av gårde for å forpuppe seg. Dette skjer enten fastspunnet på stammen eller greinene, eller de kryper helt ned på bakken og forpupper seg blant visst løv og rusk mellom treets røtter. Etter bare noen få uker klekkes så de nye sommerfuglene, og ringen er sluttet.

Sommerfuglen lever altså på alm, og selv om den vosstnok også kan gå på ask, ser det ut som den er avhengig av store almetrær for å kunne overleve. Det kan bli dens bane. For almene er truet av almesyken, som tar livet av de staselige trærne. Almesyken har lenge vært utbredt langsmed Alna, og har nådd området ved Østensjøvann.

Almesyken skyldes en sekksporesopp som infiserer treet og tetter rørene som der treet frakter vann og næring til greinene. Dermed visner treet og dør.

Sykdommen spres av en liten bille, barkbilleren *Scolytus laevis*, almesplintboreren.

Soppen sprer seg raskt og tar livet av et digert tre på en sommer. Du kan tydelig se om et tre er smittet, da vil det nemlig begynne å

visne på noen greiner ganske tidlig på sommeren, og visningen vil spre seg. Kutter du en kvist der soppen har fått fotfeste, vil du se soppen som en tydelig, mørk ring på snittflaten.

Almen er ikke bare vakker, den har også en viktig historie. Almen var nemlig det viktigste barkebrødtreet. Basten, sevelaget under barken, ble tørket og malt til mel for å drøye brødmelet. Almemelet hadde den egenskapen at det ble seigt og slimete, slik at det bandt brødet sammen. En så stor og flott almebestand som Østensjø gård har hatt i Almedalen, har altså vært en viktig ressurs, og en trygghet mot sult i uår og dårlige tider.

Det eneste som hjelper mot almesyken er å fjerne og brenne angrepne trær. Det kan holde sykdommen i sjakk. Dessverre koster det penger, og Byrådet og Bystyret i Oslo har ikke vært villig til å bruke pengene på å bevare almetrærne, selv om det var gode sjanser for å lykkes til å begynne med. Det ser ikke ut som myndighetene skjønner at naturvern koster penger. Nå er sykdommen mye mer utbredt, og det koster mye mer å få bukt med den. Men det koster kanskje like mye penger om den får spre seg, for svært mange av parktrærne i Oslo er almetrær, og de syke trærne må fjernes i alle fall, og ofte byttes ut med andre trær. Bystyret har knuget for lenge på pengene, og kommer til å sitte igjen med en mye større regning. Men den elegante, lille almestjertvingen går en dyster framtid i møte, dersom almesyken får herje fritt. Paradoksalt nok kommer altså trusselen fra andre organismer som også er avhengige av almetrærne for å kunne leve.

Fuglearter observert ved Østensjøvannet i 1997

Av KNUT EIE

Totalt ble 131 arter observert ved Østensjøvannet i Oslo i 1997. I 1996 var antallet også 131 arter, der siland, gjøk og gresshoppesanger kom i tillegg til artene i fjorårets artikkel. I 1996 ble det observert 19 arter som ikke ble observert i 1997.

Disse 19 artene er storskarv, sædgås, snadderand, stjertand, bergand, taffeland, lappfiskand, siland, sivhauk, tårnfalk, tjeld, dobbeltbekkasin, rødstilk, dvergmåke, gresshoppesanger, ringtrost, duetrost, tornirisk og konglebit.

En stor takk rettes til dere som har vært med på å registrere fuglelivet i og omkring Østensjøvannet i 1997. En spesiell takk skal Paul Shimmings ha for all den verdifulle informasjonen han har bidratt med. Det finnes helt sikkert observasjoner som jeg ikke har klart å skaffe tilveie innen artikkelen gikk i trykken. Har du noen observasjoner fra Østensjøvannet som du mener er av interesse, ikke nøl med å ta kontakt. Flere av observasjonene skal behandles av den Lokale rapport og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Oslo og Akershus for eventuell godkjenning.

TOPPDYKKER Podiceps cristatus
Omtrent 15 par hekker i vannet, de fleste i vannets sørlige del. De første ble sett 3.4. Maks. var 103 ind. 4.8, derav 66 voksne og 37 unger. 1 ind. ble sett så sent som 2.11.

GRÅSTRUPEDYKKER Podiceps grisegena
En ungfugl holdt til i vannet fra 14.9 til 21.9. Den holdt til mye i sørenden og var svært tillitsfull.

GRÅHEGRE Ardea cinerea
Noen individer ble sett ved vannet i perioden april til november. 2 ind. var her 6.11.

KNOPPSVANE Cygnus olor
En knoppsvane holdt til i vannet 8.5. To ind. ble sett 18.5.

SANGSVANE Cygnus cygnus
21 sangsvaner fløy over vannet 12.4. 6

ind. ble sett i vannet 18.11, 2 voksne og 4 unger.

GRÅGÅS Anser anser
En tallrik art ved vannet. Det største antallet var 403 ind. den 27.7. Flere par hekker. En grågås overvintret.

KORTNEBBGÅS Anser brachyrhynchus
25 ind. ble sett på trekk 21.9.

SNØGÅS Anser caerulescens
6 ind. holdt til i vannet gjennom hele sommeren t.o.m. 8.9. 4 ind. ble sett 11.4.

STRIPEGÅS Anser indicus
Et ind. holdt til i vannet i perioden 2.6 til 28.7.

KANADAGÅS Branta canadensis
Hekker i vannet med minst 12 par. Maks. antall var 189 ind. inkl. 13 juv 25.6 og ca. 200 ind inkl. 17 juv 2.7. Arten holdt til i vannet hele året med 59 ind. 26.1 og 37 ind. 11.12. Hybrider mellom kanadagås og grågås holdt til i vannet det meste av året, og den 27.7 ble det sett 7 slike.

HVITKINNGÅS Branta leucopsis
Hvitkinngjess holdt til ved vannet gjennom hele sommerhalvåret. Den 14.4 ble de 2 første ind. sett og 12.10 var det kun 1 ind. igjen. Maks. antall var 89 ind. 17.8 og 97 ind. 13.9. Disse fuglene hekker på øyer i Bunnefjorden.

BRUNNAKKE Anas penelope
Arten opptrer regelmessig både vår og høst i Østensjøvannet. 1 hann holdt til i vannet gjennom hele sommeren.

Maks. antall var 11 ind. 11.10. Den siste ble sett 13.12.

KRIKKAND Anas crecca
Arten opptrer regelmessig hele året i lite antall. 1 hann overvintret vinteren 96/97 og en hunn vinteren 97/98. Maks. antall var 10 ind. 14.9.

KNEKKAND Anas querquedula
En hann ble sett 25.5.

STOKKAND Anas platyrhynchos
Dette er den vanligste anda i området. Forekommer i stort antall hele året. Maks. antall var 600 ind. 15.8. Flere par hekker.

SKJEAND Anas clypeata
2 hanner ble sett i perioden 24.5 til 7.6, 2 ind. 1.8 og 1 ind. 14.9.

TOPPAND Aythya fuligula
Hekkebestanden er trolig på ca. 15 par. Forekommer vanlig i vannet gjennom hele våren, sommeren og høsten. Maks. antall var 82 ind. 27.4 og 88 ind. inkl. 13 unger 4.8.

HAVELLE Clangula hyemalis
En hunn holdt til i vannet fra 15.9 til 12.10.

KVINAND Bucephala clangula
Kvinender holdt til i Østensjøvannet gjennom hele året. Det var ikke noe som tydet på at kvinanda hekket. Mest vanlig i trekktiden vår og høst. Maks. antall om våren var 25 ind. 22.4 og om høsten 44 ind. 16.10 og 40 ind. 4.8. Den 21.7 ble det sett 14 ind.

LAKSAND *Mergus merganser*
Arten ble observert regelmessig i trekkperioden. Maks. antall var 10 ind. 12.10.

SPURVEHAUK *Accipiter nisus*
Spurvehauken er den rovfuglen man ser oftest i området. Det er flere observasjoner av enslige og parvise fugler gjennom hele året. Den blir sett regelmessig.

HØNSEHAUK *Accipiter gentilis*
Enslige ind. ble sett 8.2, 14.9, 20.10, 18.11 og 21.11.

MUSVÅK *Buteo buteo*
Enslige ind. ble sett 8.9 og 26.9.

FISKEØRN *Pandion haliaetus*
Fiskeørna fisket i vannet fra april til juli.

LERKEFALK *Falco subbuteo*
Et ind. ble sett 14.5. I 1996 ble arten sett 22.4.

DVERGFALK *Falco columbarius*
Et ind. 29.3 og et ind. 20.10.

VANDREFALK *Falco peregrinus*
En vandrefalk ble sett jaktende på hettemåker i april.

SIVHØNE *Gallinula chloropus*
Hekker i vannet med ca. 5 par. Årets første ind. ble sett 24.3. 15 ind. ble sett 3.5. Maks. antall var 20 ind. i perioden 21.9 til 14.10. Et ind. var her inntil 20.11. Det tyder på et dårlig år for sivhøna.

SOTHØNE *Fulica atra*
Hekker i vannet med minst 10 par. 2 ind. ble sett 7.3 og 15 ind. var her 29.3. Maks. antall var 57 ind. 1.9. Et ind. var fortsatt i vannet 27.11.

VANNRIKSE *Rallus aquaticus*
Et ind. ble observert 27.7.

TRANE *Grus grus*
To traner trakk over nordenden av vannet mot sørøst 14.9.

VIPE *Vanellus vanellus*
Ble observert noen få ganger på trekket i mars og april.

HEILO *Pluvialis apricaria*
Minst 1 ind. ble observert på trekk sørover 21.7.

DVERGLO *Charadrius dubius*
Et ind. ble sett 21.9.

TEMMINCKSNIFE *Calidris temminckii*
6 ind. ble observert 19.5, 3 ind. 21.5 og 4 ind. 22.5.

ENKELTBEEKASIN *Gallinago gallinago*
Noen enslige eller parvise ind. ble sett under trekktiden vår og høst. Maks. antall var 4 ind. 27.4.

BRUSHANE *Philomachus pugnax*
En hunn ble sett 19.5.

SKOGSNIFE *Tringa ochropus*
Regelmessig på trekket i april og mai i lite antall. 1 ind. ble sett ved Bogerudmyra 21.7 og 2 ind. ble sett 1.8.

GRØNNSTILK *Tringa glareola*
Enslige ind. ble sett i siste halvdel av mai, 4 ind. 31.7, 3 ind. 4.8, 2 ind. 1.8 og 1 ind. 13.8.

GLUTTSNIFE *Tringa nebularia*
Noen få ind. ble sett på trekket i april, mai, august og september.

SOTSNIFE *Tringa erythropus*
Et ind. ble sett 4.9.

STRANDSNIFE *Actitis hypoleucos*
Arten ble sett regelmessig i perioden mai til august. Et par hekket i nordenden av vannet. Den 4.8 ble 11 ind. sett.

STORSPOVE *Numenius arquata*
Arten ble observert på vårtrekket. 2 ind. 25.4.

SMÅSPOVE *Numenius phaeopus*
Et ind. rastet ved fotballbanen på vestsiden av vannet 3.5.

SABINEMÅKE *Larus sabini*
En ungfugl besøkte Østensjøvannet 14.9 etter den sterke vinden som blåste mye sjøfugl inn i Indre Oslofjord i midten av september. Den fløy sydover lavt over Østensjøvannet og landet på vannet flere ganger.

HETTEMÅKE *Larus ridibundus*
Hettemåke er den tallrikkeste hekkende arten i Østensjøvannet. I 1996 ble det talt 1830 par hettemåker. Ved en telling av antall reir 9.mai 1991 ble det talt 1590 hekkende par. Dette er en ned-

gang i forhold til 1974 hvor tallet var 2246 par. Den 8.3 ble de første 7 ind. sett.

FISKEMÅKE *Larus canus*
Fiskemåke holdt til i vannet gjennom hele året. Maks. antall var 70 ind. 22.8.

SILDEMÅKE *Larus fuscus*
Sildemåke ble sett regelmessig i vannet fra mars til september. Årets første ble sett 9.3.

GRÅMÅKE *Larus argentatus*
Arten blir sett regelmessig gjennom hele året, ofte i stort antall. Maks. antall var 700 ind. 2.11 og 815 ind. 13.12.

SVARTBAK *Larus marinus*
Svartbak ble sett i vannet gjennom hele året. Maks. antall var 40 ind. 24.10.

MAKRELLTERNE *Sterna hirundo*
Noen makrellterner ble sett i vannet fra mai til begynnelsen av august. Maks. antall var 8 ind. 14.5.

SVARTTERNE *Chlidonias niger*
5 ind. ble sett 9.6.

LOMVI *Uria aalge*
I september var det spesielle vindforhold og muligens endret næringstilgang som gjorde at Indre Oslofjord fikk besøk av noen tusen lomvier. Mange av disse lomviene trakk langt innover i landet, og ble funnet f.eks. langt opp i Østerdalen og Gudbrandsdalen. I Østensjøvannet ble de også observert. 2 ind. ble sett i vannet fra 14.9 til 21.9. 4 ind. var her 17.9. 1 ind. ble også sett 5.10.

BYDUE *Columba livia*
Vanlig i området hele året. Maks. antall var 240 ind. 3.12.

RINGDUE *Columba palumbus*
Ringdua er vanlig i området fra mars til primo oktober. Hekker i skogen omkring vannet. 2 ind. ble sett 1.3.

SKOGDUE *Columba oenas*
1 ind. ble sett 14.9.

TYRKERDUE *Streptopelia decaocto*
1 ind. ble sett 27.10.

GJØK *Cuculus canorus*
Enslige ind. ble sett 17.8 og 30.8.

TÅRNSEILER *Apus apus*

Arten er vanlig i sommerhalvåret og forekommer ofte i stort antall på insektjakt høyt over vannspeilet. F.eks. var det over 500 ind. her 21.7.

SVARTSPETT *Dryocopus martius*
Et ind. ble sett 7.9.

GRØNNSPETT *Picus viridis*
Dette er den vanligste spetten i området. Den ble observert gjennom hele året. Hekking ble konstatert.

FLAGGSPETT *Dendrocopos major*
Arten ble observert flere ganger gjennom hele året. Den hekket på Tallbergåsen.

SANGLERKE *Alauda arvensis*
Denne ellers så vanlige arten ble observert noen få ganger, og da i trekkiden vår og høst. 2 ind. ble første gang sett 8.3.

SANDSVALE *Riparia riparia*
Noen få ind. ble sett regelmessig over vannet i mai og juni. 4 ind. ble sett 28.8 og 1 ind. 2.9.

LÅVESVALE *Hirundo rustica*
Arten er vanlig om sommeren. Hekker i området. 200 ind. ble sett 2.9. Den 16.9 ble 2000 ind. sett like før det ble mørkt. Østensjøvannet burde fungere som en viktig overnattingsplass for låvesvaler.

TAKSVALE *Delichon urbica*
Arten er vanlig om sommeren. Hekker i området. Over 300 ind. ble sett 11.5.

TREPIPLERKE *Anthus trivialis*
Arten blir registrert på trekket i lite antall vår og høst.

HEIPIPLERKE *Anthus pratensis*
Arten er vanlig på trekk både vår og høst.

GULERLE *Motacilla flava*
En del fugler holdt til på de store gressplenene under trekket vår og høst. Underarten sårle dominerer, men sørlig gulerle ble også sett på vartrekket. Flokker på over 30 ind. ble ofte sett. Maks. antall var 240 ind. 28.8.

VINTERERLE *Motacilla cinerea*
Vintererle hekker i området med minst et par. Den ble sett regelmessig fra slutten av mars til oktober.

LINERLE *Motacilla alba*
Vanlig i sommerhalvåret. Hekker i området. Den 13.8 var det flere hundre linerler langs vannet.

SIDENSVANS *Bombicilla garrulus*
I november og desember ble det sett flokker på over 100 fugler. Maks. antall var 200 ind. 1.12.

FOSSEKALL *Cinclus cinclus*
1 ind. holdt til i Bølerbekken 25.3 og 26.3.96.

GJERDESMETT *Troglodytes troglodytes*
Arten ble observert regelmessig med minst 3 ind. gjennom hele året, også syngende. Mye tyder på hekking.

JERNSPURV *Prunella modularis*
Mye tyder på at jernspurv hekker i skogen på vestsiden av vannet med noen få par.

RØDSTRUPE *Erithacus rubecula*
Arten er vanlig i sommerhalvåret. Den hekker i området. Et ind. 3.1. og utover i januar viser at noen tøffinger tar sjansen på overvintring.

BLÅSTRUPE *Luscinia svecica*
1 hann ble sett 2.9.

NATTERGAL *Luscinia luscinia*
Et ind. ble observert 14.8.

RØDSTJERT *Phoenicurus phoenicurus*
1 ind. ble sett 6.6.

STEINSKVETT *Oenanthe oenanthe*
Enslig og parvise ind. ble sett på vartrekket og i september.

BUSKSKVETT *Saxicola rubetra*
Arten holdt til ved vannet i august og september. Maks. antall var 7 ind. 16.8.

SVARTTROST *Turdus merula*
Den ble observert jevnlig fra begynnelsen av mars til ut i oktober. Hekker. Overvintrende fugler er også i området.

GRÅTROST *Turdus pilaris*
Den vanligste trosten. Ble observert hele året. Den 2.1 ble det sett 120 ind. Var tallrik om høsten med maks. antall over 1500 ind. 16.10.

MÅLTROST *Turdus philomelos*
Ble sett og hørt syngende i april og mai.

RØD Vingetrost *Turdus iliacus*
Arten ble observert regelmessig fra mars til oktober. Hekker i området.

MYRSANGER *Acrocephalus palustris*
1 myrsanger sang ved vannet i juni.

RØRSANGER *Acrocephalus scirpaceus*
Fra takrørbeltet langs Østensjøvannet hører man om sommeren syngende rørsangere. Antall syngende hanner ligger på ca. 10 ind.

SIVSANGER *Acrocephalus schoenobaenus*
Enslige individer ble observert 25.6, 13.8 og 2.9.

GULSANGER *Hippolais icterina*
Et ind. ble observert 6.6.

TORNSANGER *Sylvia communis*
Tornsangeren hekker ved vannet. 3 ind. ble observert 6.6.

MØLLER *Sylvia curruca*
1 møller holdt til ved vannet i mai og 1 ind. ble sett 17.8.

HAGESANGER *Sylvia borin*
Arten hekker i området. Maks. antall var 5 ind. 25.5.

MUNK *Sylvia atricapilla*
Munk hekker i området. 7 ind. ble observert 25.5.

BØKSANGER *Phylloscopus sibilatrix*
1 ind. ble observert syngende i perioden 14.5 til 9.6. To ind. sang på Tallbergåsen på vestsiden av vannet 14.5 og 25.5.

LØVSANGER *Phylloscopus trochilus*
Arten er vanlig i sommerhalvåret. Den hekker i området. Maks. antall var 300 ind. 11.5.

GRANSANGER *Phylloscopus collybita*
Noen få ind. ble sett på vartrekket i april og mai, og på høsttrekket i

september og oktober. 4 ind. ble observert 27.4.

FUGLEKONGE *Regulus regulus*
Ble registrert regelmessig i lite antall gjennom hele året. Mye tyder på at den hekker i skogen på vestsiden av vannet.

GRÅFLUESNAPPER *Muscicapa striata*
Arten hekker i området med minst et par.

SVARTHVIT FLUESNAPPER *Ficedula hypoleuca*
Flere par hekker i kasser rundt Østensjø Gård.

STJERTMEIS *Aegithalos caudatus*
Noen observasjoner vår og høst, bl.a. 15 ind. 12.10.

GRANMEIS *Parus montanus*
Det foreligger spredte observasjoner gjennom hele året, men de fleste er fra høsten. Den hekker i barskogen på vestsiden av vannet.

LØVMEIS *Parus palustris*
1 ind. ble sett 25.8 og 2 ind. ble sett 20.10.

TOPPMEIS *Parus cristatus*
Arten er ganske vanlig i Østmarka, og spesielt om høsten streifer noen omkring og kommer bl.a. til Østensjøvannet. Den blir sett uregelmessig i barskogen på vestsiden av vannet gjennom store deler av året, også om sommeren.

SVARTMEIS *Parus ater*
Spredte observasjoner fra vår, sommer og høst. Mulig at den hekker i skogen på vestsiden av vannet.

BLÅMEIS *Parus caeruleus*
Arten er vanlig hele året. Den hekker i området.

KJØTTMEIS *Parus major*
Arten er vanlig hele året. Den hekker i området.

SPETTMEIS *Sitta europaea*
Arten ble sett regelmessig gjennom hele året. Mye tyder på at den hekker.

TREKRYPER *Certhia familiaris*
Arten ble sett regelmessig gjennom hele året. Det er mulig at den hekker i området.

NØTTESKRIKE *Garrulus glandarius*
Fra september til desember ble nøtteskriker sett rundt vannet.

SKJÆRE *Pica pica*
Arten er vanlig hele året. Den hekker i området. Den 2.11 ble 230 ind. sett på en overnattingsplass.

NØTTEKRÅKE *Nucifraga caryocatactes*
I perioden juli til november ble det observert flere nøttekråker i området.

KAIE *Corvus monedula*
Gjennom hele året ble det observert kaier. Maks. antall var 100 ind. 15.2 og 70 ind. 30.12.

KRÅKE *Corvus corone*
Kråke er vanlig hele året. Den hekker i området. Minst 3 delvis albino kråker holdt til ved vannet. De hadde mye hvitt på vingene. Maks. antall var 200 ind. 11.3.

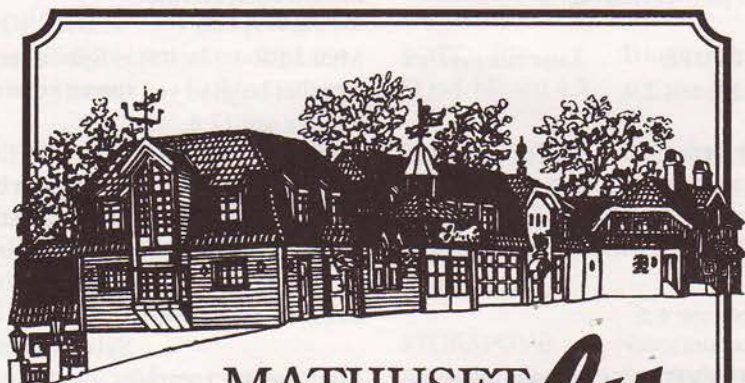
RAVN *Corvus corax*
1 ravn ble sett 22.8 og 2 ravner 20.10.

STÆR *Sturnus vulgaris*
Fra juli til begynnelsen av oktober overnatter det mengder med stær på småøyene i sørenden av vannet. Den 18.8 ble mengden anslått til minst 5000 stær. Vannet er et meget viktig område for overnattende stær på sensommeren og høsten. Arten hekker også i området. 2 ind. var her så sent som 6.12.

GRÅSPURV *Passer domesticus*
Gråspurven ble sett regelmessig gjennom hele året, men aldri i stort antall.

PILFINK *Passer montanus*
Arten er vanlig i området hele året, ofte i stort antall. Fra juli og utover opptrådte arten ofte i store flokker. Maks. antall var 185 ind. 4.8 og 2.9. Omkring Østensjøvannet er pilfinken mye mer tallrik enn gråspurven.

BOKFINK *Fringilla coelebs*
Arten er vanlig fra mars til oktober. Den hekker i området.

MATHUSET
Jacob's
PÅ HOLTET

TLF. 22 28 58 58
FAX 22 28 58 68

EKEBERGVN. 145, 1178 OSLO

HÅNDVERKSBYGG AS

Tømrmester og Entreprenørforretning

MESTERHUS

Ryensvingen 9

0680 Oslo

Tlf. 22 57 84 60

**NYBYGG - TILBYGG
REHABILITERING**

Malermester Harald Askautrud A/S

Tlf. 22 57 84 70 Faks 22 57 84 65

- ★ Inn- og utvendig malerarbeid
- ★ Tapetsering
- ★ Gulvbelegg
- ★ Konsulentbistand

Mobil

Harald Askautrud 901 13 570

Morten Davidsen 907 48 101

Kontoradresse:

Ryensvingen 9, 0680 OSLO

Malermester MLF

– fagkunnskap gir trygghet.

BJØRKEFINK

*Fringilla
montifringilla*

Arten ble observert regelmessig på trekk både vår og høst.

GRØNNFINK

Carduelis chloris

Den er vanlig hele året. Arten hekker i området. 36 ind. ble sett 26.1.

STILLITS

Carduelis carduelis

Flokker ble sett regelmessig hele året med maks. 53 ind. 3.12.97. Det er langt flere observasjoner nå enn i foregående år. Til sammenligning ble det i 1991 kun observert 1 ind. 3.8.2 ind. 21.9. og 6 ind. 29.10, og i 1996 var maksimumstallet 15 ind. 22.4.

GRØNNISIK

Carduelis spinus

Arten holdt til i området gjennom hele året. Flokker på over 100 ble sett.

BERGIRISK

Carduelis flavirostris

6 ind. ble sett 23.12.

GRÅSISIK

Carduelis flammea

Arten ble sett regelmessig i flokker i perioden januar til april og i perioden oktober til desember, ofte sammen med grønnsisik. 120 ind. ble sett 13.12. I mars ble det også registrert noen få ind. av underarten cabaret.

POLARSISIK

Carduelis hornemanni

Et ind. ble sett 3.3.

DOMPAP

Pyrrhula pyrrhula

Arten ble observert regelmessig i lite antall fra januar til mai og fra september og ut året.

KJERNEBITER

*Coccothraustes
coccothraustes*

2 ind. ble sett 4.11 og 1 ind. ble sett ved vannet i slutten av november.

GULSPURV

Emberiza citrinella

Noen få ind. holdt til rundt vannet hele året.

SIVSPURV

Emberiza schoeniclus

Denne buskspurven hekker i takrør-beltet og busker rundt Østensjøvannet. Arten holder til langs vannet fra mars til oktober. Omtrent 15 syngende hanner er registrert.

LAPSPURV

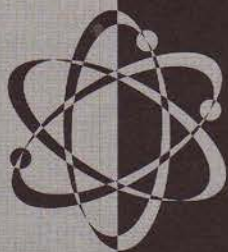
Calcarius lapponicus

Et ind. ble sett 27.4.

SNØSPURV

Plectrophenax nivalis

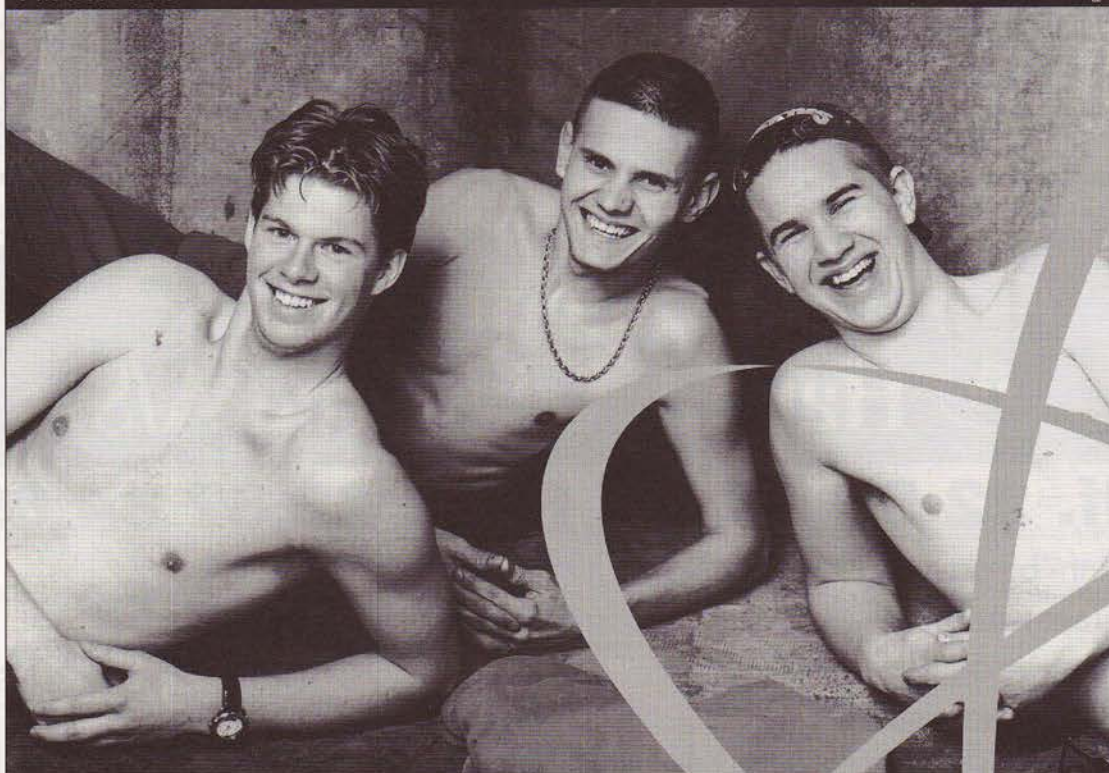
1 hann ble sett 6.11. I 1996 ble enslige ind. sett 30.3 og 7.4.

En sterk forbindelse...

ABILDSØ
elektriske

• Design: Bergsnes, Melbye & Rosenbaum as • Foto: Morten Kjøpold

Lærlingene ved Abildsø elektriske 1998

Sterkstrøm •
Svakstrøm •
Tele •
Data •
Brann •

Lyd/bilde •
El-takst •
Prosjektering •
Alarm •

<http://www.abildsoelektriske.no>

Smedbergveien 5 Tlf. 22 28 70 36

Tabula Gratulatoria Lise Johansen	Tabula Gratulatoria Miljøpartiet «De grønne» gratulerer med tiårs- jubileet og innsatsen for Østensjøvannet
Tabula Gratulatoria Britt og Kjell Levorstad	Tabula Gratulatoria Astrid og Helge Paulsen

Tabula Gratulatoria Østensjø SV gratulerer med tiårs- jubileet og innsatsen for Østensjøområdet	Tabula Gratulatoria Liv og Georg Backer
Tabula Gratulatoria Tron Rønning	Tabula Gratulatoria Olav Guttorm Myklebust

Vi gratulerer ØVV med 10-års jubileet

SOKRATES Stort utvalg i Thomas Tog Manglerud Senter Tlf. 22 26 99 27	Tabula Gratulatoria Kirsten og Gustav Dietrichson
RAMM ANNE INNRAMMING Ekebergvn. 193 B 1162 OSLO Tlf. 22 74 26 88	 Lambertseter sentrum Tlf. 22 28 10 75 Fax. 22 28 10 78 <i>krinkelkroken</i> Kaffe – Te – Gaver Manglerud Senter Tlf. 22 26 55 53
Lambertseter KRO Langbølgen 3 (Lambertseter sentrum) 1150 Oslo, tlf. 22 28 03 22	NYLAGET FISKEPUDDING og HJEMMELAGDE KOLJEKAKER hver dag man.-fre. 10.00–16.00 Stengt lørdag Storm B. Johnsen • Fisk og vilt Lambertseter kjøpesentrum – Tlf. 22 28 82 42
INTEROPTIK Manglerud AS Optiker Harwiss Manglerud Senter, 0612 Oslo, tlf. 22 26 20 39	
 Møller Ryen AS ENEBAKKVN. 154 V/RYENKRYSET Telefon: 22 68 18 90 • 22 70 85 00 • Telefax 22 70 85 99	
Trenger du nytt telefonutstyr? Kontakt oss, tlf. 22 27 03 40 telekonsulenten FORBERG OG NERLIEN ODD NERLIEN a.s. Postboks 85, Oppsal, 0619 Oslo	DROGSETH BLIKKENS LAGERVERKSTED A/S Stubberudveien 8, 0668 Oslo Tlf. 22 32 32 50 Fax: 22 32 65 76
SPORTSHUSET a.s Mandag–Fredag 10.00–20.00 – Lørdag 10.00–17.00 Ryensvingen 9 – Tlf. 22 67 10 55	

TETTE AVLØP? DOGNVAKT 23 16 50 00 Døgnvakt • Høytrykkstaking • TV-inspeksjon • Graving og rehabilitering av vann- og avløpsrør HØYTRYKKS KJEMPEN® TT-TEKNIKK A-S – en miljøbedrift Ryensvingen 13, Postboks 133 Manglerud, 0612 Oslo			
sparebanken NOR Din nærbank i området rundt Østensjøvannet Bankkontorer: <table border="0"> <tr> <td> Bankkontor Oppsal Østmarkveien 2 0687 OSLO Telefon: 22 75 73 81 Telefax: 22 75 73 90 </td> <td> Bankkontor Manglerud Manglerud Senter 0679 OSLO Telefon: 22 75 73 61 Telefax: 22 75 73 70 </td> </tr> </table>		Bankkontor Oppsal Østmarkveien 2 0687 OSLO Telefon: 22 75 73 81 Telefax: 22 75 73 90	Bankkontor Manglerud Manglerud Senter 0679 OSLO Telefon: 22 75 73 61 Telefax: 22 75 73 70
Bankkontor Oppsal Østmarkveien 2 0687 OSLO Telefon: 22 75 73 81 Telefax: 22 75 73 90	Bankkontor Manglerud Manglerud Senter 0679 OSLO Telefon: 22 75 73 61 Telefax: 22 75 73 70		
<table border="0"> <tr> <td> Kampen Antirustsenter SKEDSMOGT. 24-0655 OSLO 22 67 64 53 22 67 63 12 </td> <td> Tectyl® MOT RUST Autorisert Tectyl Verksted </td> </tr> </table>		Kampen Antirustsenter SKEDSMOGT. 24-0655 OSLO 22 67 64 53 22 67 63 12	Tectyl® MOT RUST Autorisert Tectyl Verksted
Kampen Antirustsenter SKEDSMOGT. 24-0655 OSLO 22 67 64 53 22 67 63 12	Tectyl® MOT RUST Autorisert Tectyl Verksted		
 Kodak IMAGE CENTER AVD. OPPSAL Haakon Tveters vei 98, Oslo Tlf. 22 26 01 97	 SKOG-DATA AS Ryensvingen 15, 0680 Oslo Tlf. 22 08 64 00		
 W ORDBERG AS Nordberg Aksidenstrykkeri AS Telefon: 22 67 25 11			
Tabula Gratulatoria Laila og Aril Thommesen	Tabula Gratulatoria Liv Andvord		

Tre akvareller malt av Ella Høyem tilegnet Abildsø gård og CESAR/Vannakademiet

Folkeliv og vaffelkø
foran hovedbygningen
på Søndre Østensjø

ØVV 10 år

Dansegruppa Symra i aksjon

«Staben» fra tiårsjubileet
på Østensjø gård

Abildsø bygdekor

Titteliten og Odd arrangerer leker for barna